

6.

tanegység

FELDOLGOZOTT MŰVEK

Kányádi Sándor:

Ballag a folyó

Mint a szép híves patakra

(42. zsoltár, részlet)

– Szöveg: Béza Tódor

(Szenci Molnár Albert

fordítása)

Orbán Ottó: *Mese*

Miklya Zsolt: *Patakiskola*

(László Noémi: *Tükör*)

(online)

MIT KÉSZÍTSEK ELŐ?

Szöveggyűjtemény

Homokozó, locsolócső

Homokozóeszközök

Locsolóedények vízzel

Levelek, ágak, füvek

Állatfigurák

Internet, projektor,
hangfal

Különböző textilek,

fonalak, nejlonok, színes

és mintás papírok

Karton, műszaki rajzlap

Ragasztók, ollók

(rajz- és festőeszközök)

MIT AKARUNK ELÉRNİ?

A gyerekek tapasztalják
meg a folyó mozgását,
útját.

Patakiskola

Komplex műhelymunka

(magyar, természetismeret, hittan, ének-zene,
vizuális nevelés, technika, testnevelés)

Miről szól ez
a tanegység?

A feldolgozott verseken keresztül a gyerekek nemcsak képet kapnak arról, hogyan jut el a patak a tengerhez, hanem maguk is megépíthetik a homokozóban a patak útját, és modellezhetik a folyót az animációs filmhez hasonlóan.

Áttekintő vázlat

6.1 Folyómeder	100 perc
6.1a Ballagunk és bandukolunk	20 perc
6.1b Ballag a folyó	20 perc
6.1c Építsünk folyómedret!	45 perc
6.1d Híves patak	15 perc
6.2 Patakiskola	min. 100 perc
6.2a Patakiskolák	20 perc
6.2b Animációs filmkockák	10 perc
6.2c Készítsünk animációs filmkockát!	60 perc
Összesen:	min. 200 perc

Előkészületek

A tanegység első részét a szabadban tartjuk meg, ahol tudunk futóversenyt rendezni, és van homokozó is!

Nézzük meg jóval a foglalkozás előtt az animációs filmet, hogy fel tudjunk készülni a kollázskészítésre! Gyűjtsünk (akár a gyerekek, szülők segítségével) minél többféle textilanyagot (anyagmaradékot), maradék fonalakat, nejlonokat, színes és mintás papírokat a kollázshoz!

FELADATOK LEÍRÁSA

6.1 Folyómeder

6.1a Ballagunk és bandukolunk

A gyerekekkel álljunk sorba, és kezdjük el lassan ballagni, bandukolni, egyenletes tempóban járni! Majd siessünk, fussunk, rohanjunk!

Rendezzünk ballagó, siető, majd futóversenyt!

JEGYZETEIM

6.1b Ballag a folyó

20
perc

Olvassuk fel **Kányádi Sándor: Ballag a folyó** című versét, majd keressék ki a versből a gyerekek a mozgásra vagy mozdulatlanságra vonatkozó igéket!

- Mit jelentenek ezek a szavak, mit fejeznek ki?
- Milyen mozgás (vagy mozdulatlanság) jellemzi a folyót és a fűzfákat? Mi az, ami a leggyorsabban mozog? (fecske: cikázik)
- Mit nem értenek a vén fűzfák? Mi a kérdésük?
- Kitől kapják meg a választ? Miért épp a fecske tud válaszolni?
- Mi a folyó nagy titka? Sújtatok egymás fülébe!
- Mit jelent az, hogy „tengerbe ballag tengernek”?

Az 1. tanegységben egy vízparti kirándulás nyitó feladataként ajánlottuk, hogy a Kányádi-vers első két versszakát önálló mondókaként ritmizáljuk és mondogassuk. Ha ezt megtettük akkor, emlékeztessük rá a gyerekeket, és mondjuk el újra a két versszakot ritmizálva! Ha nem tettük meg, most itt az alkalom. (Lásd az 1. tanegység elején a ritmusjelölést!)

Fejlesszük tovább a mondókázást, és a vers utolsó két szakaszát is ritmizáljuk! Ha már jól megy, mondogathatjuk susogva (suttogva), mint a fűzfák, csöndeskén:

<u>T</u> engerbe <u>b</u> allag,	-- U --
<u>t</u> engernek.	-- --
<u>Á</u> llnak a <u>f</u> űzfák,	- U U --
<u>m</u> erengnek.	U --

S <u>v</u> éges- <u>v</u> égig a	-- -- U U
<u>p</u> art mentén	-- --
<u>r</u> ügyezni <u>k</u> ezdnek	U - U --
<u>cs</u> öndeskén.	-- --

6.1c Építsünk folyómedret!

min.
45 perc

Kányádi Sándor versében valójában egy folyóról és vízgyűjtő területéről van szó. Építsenek a gyerekek a homokozóban hegyes-völgyes tájat, amit patakok szelnek keresztül! A patakok egy folyóba folyjanak, ami akár elérheti a tengert is! Fontos, hogy a homokozóban meglévő szintkülönbségekre odafigyeljünk, hogy a patakok vize valóban lefolyjon a folyóba, és a folyó is eljusson a tengerhez. Mert úgy az igazi, ha vizet is engedünk a patakokba.

Vedd figyelembe!

Ha még nem csináltunk hasonlót, egy ismeretterjesztő cikkben szereplő videofilm bemutatja, hogyan készül a „terepasztal” (elérhető a reftantar.hu-n a szöveggyűjtemény aloldalán).

MIT FOGUNK CSINÁLNI?

Mozgásos játékok
Vers olvasása, értelmezése, kifejezések vizsgálata
Ritmusjáték
Vízgyűjtő terület modellezése homokban
Zsoltáros párhuzam, éneklés

MIRE VAN SZÜKSÉGÜNK EHHEZ A FELADATHOZ?

Homokozó, locsolócső
Homokozóeszközök
Locsolóedények
Levelek, ágak, fűvek
Állatfigurák

6.1d Híves patak

A terepasztalt betelepíthetjük levelekkel, ágacskákkal, fűszálakkal, sőt állatfigurákat is elhelyezhetünk rajta, legalább jelzésként.

Keressük meg, hova mennek inni az állatok, hol van az ivóhelyük!

Majd olvassuk el, vagy ha már ismerik a dalt a gyerekek, énekeljük el a 42. zsoltár első versszakát: **Mint a szép híves patakra (42. zsoltár, részlet) – Szöveg: Béza Tódor (Szenci Molnár Albert fordítása)**

- Mit jelent a víz az állatoknak? Mit jelent a zsoltárosnak? Mit hasonlít a vízhez?
- Mit gondoltok, mit jelenthet a „híves patak”?

(Hallgassuk meg a gyerekek értelmezéseit, csak a végén áruljuk el a jó megoldást!)

A „híves” jelentése: hűvös. Régiesszólakról van szó, tehát nincs köze sem a hívekhez, sem a hithez, hívéshez.

Ki az, aki lábalt már hegyi patak vizében? Ugye, milyen hűvös?

Ha van a közelben patak, ne mulasszunk el egy lábpróbát!

6.2 Patakiskola

6.2a Patakiskolák

Olvassuk el **Orbán Ottó: Mese** című versét, és keressük meg benne a folyóvíz növekedésének kifejezéseit!

forrás → elindul

patak → porzott a lába

folyó → mezőre érve

világot járva → tenger

Folyamatábrát is készíthetünk belőle:

forrás → elindul → patak → porzott a lába → mezőre érve → folyó → világot járva → tenger

Mi benne a mese? Mihez hasonlítja Orbán Ottó a folyóvíz növekedését? (Az ember vándorlásához, életútjához, aminek a vége a bölcs öregkor. Bibliai képpel: a vének tanácsa.)

Olvassuk el **Miklya Zsolt: Patakiskola** című versét is, és keressünk további kifejezéseket a folyóvíz növekedésére!

- Mit tanul a kis patak? Mi a feladata a hegyek között?
- Mi történik vele, amikor sík vidékre kerül? Mi lesz itt a neve?

MIT AKARUNK ELÉRNI?

A versek képeit belső képpé alakítva készítsenek kollázst a gyerekek

MIT FOGUNK CSINÁLNI?

Verseik olvasása, értelmezése
Kifejezések gyűjtése, magyarázata, folyamat-ábrába rendezése
Animációs film megtekintése
Képvizsgálat, anyagok felismerése
Anyagválogatás
Kollázskép készítése (Hasonlatok gyűjtése, képi ábrázolása)

MIRE VAN SZÜKSÉGÜNK EHEZ A FELADATHOZ?

Különböző textilek, fonalak, nejlonok, színes és mintás papírok
Karton, műszaki rajzlap
Ragasztók, ollók
(rajz- és festőeszközök)

- Miért nem marad nyugton? Merre vonul tovább?
- Hová vezet a vágya? Mi lesz belőle?

Párosítsátok az alábbi kifejezéseket:

csevej	mesebeli tengert
csermely	távolt
messzit	patakocska
hovát	csevegés
óperenciát	a hová kérdést

6.2b Animációs filmkockák

Nézzük meg a Miklya Zsolt versére készült animációs filmet (elérhető a reftantar.hu-n a szöveggyűjtemény aloldalán)!

Beszélgjünk meg: Hogy tetszett? Mit tett hozzá a film a vershez?

10
perc

Vetítsük le újra a filmet úgy, hogy bizonyos képkockáknál megállunk!

Kérjük meg a gyerekeket, hogy figyeljék meg, és mondják el, szerintük milyen anyagokból készültek az alábbiak a filmben!

- 0:10-0:14 – hegyek
- 0:16-0:18 – felhők
- 0:25-0:33 – patak (celofán)
- 0:44-0:53 – folyó
- 1:26-1:32 – tenger

6.2c Készítsünk animációs filmkockát!

Papír, nejlon és textilanyagok, fonalak segítségével a gyerekek készítsenek el egy animációs filmkockát a vers valamelyik sorára vagy szakaszára! Nem kell (sőt nem a legjobb), ha egy az egyben a filmet másolják. Alkossanak nyugodtan szabadon, a film csak ötletadóként maradjon meg bennük!

Ehhez először nézzük meg együtt a rendelkezésre álló anyagokat, kellékeket, figyeljük meg a tulajdonságaikat, gondolkodjunk el azon, melyik mire jó!

Az alkotómunka egyénileg, párban vagy csoportban is végezhető.

Végül egy kis galériába rendezve mutathatjuk be egymásnak az alkotásokat.

Variáció

Olvassuk fel **László Noémi: Tükör** című versét (előbb egyben, majd szakaszonként), és beszéljük meg, mihez hasonlítja a vizeket a költő!

Ti mihez hasonlítható a versben említett vizeket, illetve a többi vizet: a patakot, a folyót, a tengert, az óceánt stb.?

A vers vagy a saját hasonlatok alapján is alkothatnak kollázsképet, vagy rajzolhatnak, festhetnek a gyerekek.

min.
60 perc

